СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 164. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 17 липня 1935. — VOL. XLIII. No. 164. Jersey City, N. J., Wednesday, July 17, 1935. THREE CENTS

СУД ЗНОВУ ПРОТИ УРЯДУ

СИНСИНАТІ (Огайо). — Місцевий федеральний апеляційний суд видав знову присуд, що значно обмежує намірену програму уряду щодо заради лихоліттю. Цим разом суд заявив, що конгрес не мав права дати урядови владу забирати власність приватних горожан, щоб її потім поправити й продати або винаймати в ціли зменшення безробіття.

Суд видав таку опінію при вирішуванню одної справи, в якій уряд забрав приватну власність, щоб очистити місто зі „сломз" (шумовиння).

Рішення суду знову ставить на порядок дня ще одно питання, а саме, скільки голосів треба для видання судової опінії; з трох суддів апеляційного суду два були за опінію, а один проти. Як відомо, лава присяжних мусить на свій присуд погоджуватися одноголосно.

СПЕРЕЧАЮТЬСЯ ЗА ЛІТНІ ВАКАЦІЇ КОНГРЕСУ.

ВАШИНГТОН. — Група конгресменів і сенаторів почала кампанію за скоре покінчення цеї сесії конгресу та розпущення конгресу на літні вакації.

Президент Рузвелт, котрий самий виїзджає незадовго на рибацьку прогульку, не може дуже цьому противитися. Він тільки ставить цим конгресменам в умову, що вони підніймуть справу оподаткування великих маєтків, як тільки почнеться осінна сесія конгресу.

Тимчасом у сенаті виринула думка покінчити взагалі з літніми вакаціями для конгресу через заведення в конгресі холодільні повітря. Сенатський комітет для видатків уже заявився за те, щоб конгрес ухвалив на ту ціль суму 2 мільони 550 тисяч долярів.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО. — На тлі виступів студентів проти Томаса Ґаріда, бувшого радикального міністра та впливового політика стейту Табаско, прийшло до кривавих заворушень, підчас котрих стріляно до студентів з машинових крісів. У бою згинули 5 осіб, а 7 були ранені.

Війська ще далі облягають студентів, що скрилися в місцевости Віля Гермоза.

МОЛОДИЙ ЧОЛОВІК ЗГИНУВ З РУК ПОЛІЦІЇ.

ТІНЕК (Ню Джерзі). — Томас Маден, стоячи на вулиці з повітовим урядником у місті Риджвуді, побачив, як містом їхав автом молодий чоловік з незвичайною скорістю. Оба пустилися за автом у погоню. Поліційний автомобіль почав ґукати сиреною, даючи цим сигнал тамтому автови стати. Автомобіль, у котрому крім шофера були ще два чоловіки, не ставав. Замісць цього шофер іще приспішив їзду та почав їхати зі скорістю 85 миль на годину. Тоті поліцаї почав стріляти до авта, щоб заставити його стати. Одна куля попала в ґумове коло авта й автомобіль нагло став.

Як поліційний автомобіль став підїзджати, шофер зіскочив з авта та став утікати до недалекого ліска. Поліцаї стрілив до нього, і цей упав на місці неживий. В авті поліція знайшла Джозефа Саймона та Роберта Кефелмена. Вони сказали, що вбитий називавсь Алберт Кури. Чому Кури ґнав автом, поліція ще не знає. Догадуються тільки, що він украв автомобіль.

УБИВСТВО З МИЛОСЕРДЯ.

БОСТОН. — Поліція арештувала 30-літнього сліпого музику, котрий признався, що він струтив з вікна готелю свою сліпу любку. Він подав як мотив свого вчинку милосердя: мовляв, вони не мали з чого жити й він убив її, щоб уратувати її від нужди. При ньому знайдено два доляри.

ҐАЗЕТЯР ПРИЗНАВСЯ ДО ПАШПОРТОВОГО ОБМАНУ.

НЮ ЙОРК. — Минулої пятниці велика лава присяжних суддів федерального суду рішила поставити на суд за пашпортове обманство Роберта Ґріна, автора ґазетних статей про голод на Україні.

Заки Ґрін станув на розправу, суддя, що мав її вести, довідався, що Ґрін утік був з тюрми стейту Колорадо, де він відсиджував довшу вязничну кару за фальшування. Тоді Ґрін признався до вини, а суддя заявив бажання післати Ґріна назад до тюрми в Колорадо.

ЯК ПОЛІЦІЯ ДОБУВАЄ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Тайні аґенти департаменту скарбу подали до публичного відома спосіб, як вони розвідалися про шайку фальшивників грошей, що вела операції під проводом якогось Николаса Тріолі. Викриття шайки забрало аґентам три місяці часу. Підчас цього один аґент удавав зі себе втікача з тюрми, щоби стати членом шайки фальшівників та розвідатися все про їх операції.

СТАН КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ НА СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Як звідомляє „Соц. Земледеліе", від початку цього року до колхозів у Київщині приступила поверх 34 тисячі індивідуальних господарств. У вінницькій окрузі принято до колхозів 54 тисячі нових господарств, харківській 35 тисяч, чернигівській 27 тисяч, дніпропетровській 20 тисяч, у Молдавії 12 тисяч.

СТЕЖНІ ЛИСТИ ЗА ВИДАВЦЯМИ-ШАНТАЖИСТАМИ.

Прокураторія у Варшаві веде слідство проти пресових шантажистів, які закинули свої сітки майже в усіх містах Польщі. Якийсь Рапапорт зявлявсь у фірмах і заявляв, що начальний редактор часопису „Кшик" у Львові та його приятель Йосиф Менкес мають матеріял, який торкається даної фірми. За недрукування „матеріялу" фірма мусила оплачуватися. Коли яка фірма не хотіла заплатити, містили на неї напасливу статтю. Одна така справа опинилась у львівському суді. Так натягнуло ошуканче видавництво кільканацять фірм. За обома ошуканцями, Менкесом і Рапапортом, влада розіслала стежні листи.

УБИВСТВО В СТОРОЖИНЦІ.

У Багні (Буковина) здивувало сусідів, що селянка Марія Сервіс за цілий день не показувалась у селі. Вони націлю зайшли до хати і знайшли Марію Сервіс порізану ножами. Повідомлено жандармерію, котра усталила, що на селянку напали невідомі злодії, щоб її оґрабити.

СМЕРТЬ ВІД КОПАНОГО МЯЧА.

На спортовому грищі в Бобрівнику біля Соснівця підчас мечу копаного мяча воротар Станислав Тоболік, ударений мячем у груди, упав і незабаром помер. Всяка лікарська поміг була безуспішна.

БОРОТЬБА ФЕНЦИКА З ЗАЙЦЕМ.

Празький орган крамаржівців дуже нападав на аґрарного посла інж. Зайця. З приводу цього нападу інж. Заєць видав таку відозву: Д-р Стефан Фенцик видав проти мене памфлет. Не хочу тою справою по суті займатись, але пристаю на те, щоб на провірення моїх маєткових відносин вислати комісію під головуванням д-ра Фенцика. Коли ця комісія встановила, що я здобув маєток на Підкарпатській Руси, я готов витягнути з цього консеквенції і цілковито відтягнутись від політичного життя. Але вимагаю також, щоб д-р Фенцик доказав, звідки він бере гроші, потрібні на пресу й на удержання партійного апарату. — Цікаво, що скаже на це Фенцик.

БАНДИТИЗМ У СОВЄТАХ.

Біля Саратова арештовано провідника бандитської шайки, що доконала кількадесять ґрабункових нападів. Провідник цієї шайки, Лижник, убив у дніпропетровській окрузі представника слідчого виділу, Ковриґу. Арештований мав багато фальшивих особистих документів.

ЖНИВА В СОВЄТАХ ПІД ЗНАКОМ ЗАПИТУ.

В міру як наближається пора, коли достигає збіже, совєтська преса щораз більше присвячує місця справам, що звязані з цією працею. Тож преси вказував би на те, що засівна кампанія відбулася справніше, ніж попередніми роками, хоч можна про це сумніватися. Час дозрівання збіжа виявляє багато недостач. Перш усього поля сильно занечищені хоптою і бурянами. В сторонах, засаджених буряками і бавовною, не використано як слід механіки при управі ріллі. Колхози легковажать працю тракторів. Взагалі в цій ділянці панує великий хаос, бо досі нема ані плянів праці, ані теренів, визначених для тракторів. Преса поучує селян колхозників про „любов до ріллі і потребу старатися за врожай".

НАСИЛЬНЕ ЗБИРАННЯ ПОДАТКІВ У РУМУНІЇ.

Державний підсекретар Константінеску скликав всіх головних податкових інспекторів. Він їм сказав, що з кожним днем все убуває податку і заждав, щоб гостріше взялися до збирання податків.

В ЧЕРНІВЦЯХ ФАЛЬШУЮТЬ ГРОШІ.

Черновецький краєвий інспекторат поліції викрив велику орґанізацію фальшивників 100 і 20 леївок. Банда злажена з ремісників слюсарів, виливарників і інших. Осідок мала банда в Чернівцях. Орґанізація мала розгалуження по цілій Буковині. В осідку банди у Чернівцях викрила поліція робітню, спеціяльно уляджену в одній пивниці зі всяким потрібним матеріялом, як також велику скількість підроблених грошей. Пороблено багато арештів, але в інтересі розслідів поліція не подає імен арештованих.

ЗАМКНУВ У ГРОБНИЦІ СВОЮ ЖІНКУ.

В місцевости Комрад (Бесарабія) на місцевім кладовищу знайдено замкнену у гробниці жінку Санду Мавроді, матір осьмеро дітей. Бідна жінка була виснажена голодом і страхом. Жінка оповідає, що її чоловік хотів оженитися вдруге, тому знущався над нею й вкінці, щоб позбутися її, замкнув її у гробниці. Ілю Мавроді арештовано й перевезено до лічниці умовбо хорих, бо сумніваються, чи він сповна розуму.

ЗЛОДІЙСТВО У ФІНАНСОВІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ.

У черновецькій фінансовій адміністрації стався сензаційний випадок. Зпід руки касієра викрали досі невідомі злодії 50 тисяч леїв так, що касієр навіть не запримітив, як то сталося і хто вкрав. Повідомлено поліцію. Однак даремні зусилля. Злодія не викрито.

ДОБРЕ КРАДУТЬ.

Грошеві зловживання в ярославському суді приймають фантастичні розміри. Ревізійна комісія зі Львова ствердила досі, що грошеві браки перевищають 100 тисяч зл. Пропали судові депозити, якими орудував дуже спритно судовий секретар Зелінський. Вигото спроневірених грошей буде певно більша.

АРЕШТУВАННЯ НЕБЕЗПЕЧНОГО АНАРХІСТА В БЕЛЬГІЇ.

Бельгійські часописи приносять сензаційну вістку про арештування відомого анархіста Ґушлінського. Він називається ще Шмер-Генсрайх. У нього знайдено багато анархістичних брошур і вирізок з часописів з оповіданнями про вбивство короля Александра й французького міністра закордонних справ Барту.

Життя Ґушлінського проходило в незвичайних обставинах. Він і професор фільософії, й анархіст, і журналіст. Як лише Гітлер прийшов до влади в Німеччині, його замкнено в концентраційний табор. Опісля його випущено з табору й видалено поза межі держави.

Тоді Ґушлінський хотів осісти в Чехословаччині, в Італії і Франції. Та звідусюди його негайно виселяли через відому його анархістичну діяльність. Минулого року зявився він в Еспанії, був причасний до революції й ранений. З Еспанії йому вдалося втекти до Франції, а відси до Бельгії. Звідусюди його виселяли.

Ґушлінський перейшов до Голяндії і відси знову вернувся до Бельгії. Там його тепер заарештовано. Ведеться проти нього слідство за причасність до марсейських убивств.

ЗЕМЛЯ, БАЧЕНА З МАРСА.

Директор обсерваторії в Льовель в Арізоні, проф. д-р Весто Сліппер показує мешканцям землі здогадний образ землі, бачений з Марса. Він користується до цього спеціяльно світляною драбинкою (апаратом, який працює зі спектроскопійними засобами) і дає образ землі, який видко з Марса. Передусім бачили видці, здебільша члени американського фільософічного товариства, що земля є синя і кругом неї все синє. Д-р Сліппер пояснює, що земля, бачена з Марса, виглядає далеко більша, ніж Марс і Венус, бачені нами з землі. Вона далеко синіша ніж Венус. З Марса краще обсервувати зміни пір року. Наші океани і ліси видаються тільки синявими, майже темними плямами. При добрих атмосферичних умовинах можуть мешканці Марса бачити долину Нілю. Про зміни пір року в цій долині можуть знати приблизно те, що ми знаємо про Марсові канали. Сагара і арабські пустині займають з Марса бачені одну третю ширину. Решта будуть темні місця. Широкі порослі площини нашої землі видили би тільки залежно від пори року так, як ми бачимо Марсові поля. Найхарактеристичніше для землі це хмари. Люди з Марса не видили би. Зате земля видавалась Марсіянам цікавіша і небезпечніша ніж Венус. Марс усе дуже захмарений і не знає літа. У нас хмари сягають тільки висоти 8,000 м., на Марсі вони значно вищі, бо майже тричі. На Марсі ми не могли би дихати; нам здавалось би, що живемо в дуже високих горах. Ранком і вечором на Марсі все мряка. В ночі там іще більше хмар ніж у день.

ПОМЕР ЧЕСЬКИЙ КОМПОЗИТОР.

З Праги доносять, що в Бенцові помер на серцеву недугу визначний чеський композитор і музика, Йосиф Сук.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР ОБЇХАВ ГАЛИЧИНУ

ЛЬВІВ. — У перших днях липня прибув до Галичини польський міністер справ загранічних і обїхав усі воєвідства та перевів конференції з воєводами й старостами. Будучи у Львові, зложив візити чільнішим громадянам та військовим, цивільним і церковним достойникам. Між іншими склав теж візиту митрополитові Шептицькому.

Про цю поїздку нічого ближче не пишуть. Але думають, що вона є у звязку з переговорами уряду в справі наближаючихся нових виборів, що відбудуться на підставі нової виборчої ординації, яка, як відомо, дає владі абсолютну контролю над тими, що мають бути вибрані послами чи сенаторами.

НАЙНОВІША ПРАЦЯ МИСТЦЯ НОВАКІВСЬКОГО.

ЛЬВІВ. — Запрестольний образ в архикатедральнім храмі св. Юра має бути замінений зображенням Богородиці Милосердя кисти славного мистця О. Новаківського. Артист взявся з молодечим ентузіязмом до праці й викінчив низку студій, якими підходить до розвязки мистецької проблеми Святоюрської Мадонни.

УКРАЇНЦІ НА КАТОЛИЦЬКОМУ ЗЇЗДІ В ПРАЗІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Католицький зїзд у Празі стягнув пів мільона людей, між якими були й закарпатські Українці, що приїхали кількома потягами. Були це Гуцули й Гуцулки, повбирані в прекрасні народні строї. Фотографи не лишали їх у спокою і хапали їх до апаратів при ріжних нагодах. Як на двірці запитали висідаючих з вагонів Гуцулок, хто вони, відповідали: Українки.

ФРАНЦУСЬКИЙ ВІЩУН ПРО УКРАЇНУ.

ЛЬВІВ. — Пригадують собі віщування славного французького лікаря й астрольоґа Нострадамуса, які вже нераз сповнилися. Він заповів теж останню світову війну. Жив у часах 1503—1566 р. Заповів, що упадок Европи буде йти аж до 1970 р., а тоді розпічнеться її відродження. Славяни стануть тоді відгравати першу ролю в Европі, при чому Україна буде найбільшою та найсильнішою державою. Нострадамус був прибічним лікарем короля Карла IX і вславився чудесним лікуванням. Походив з жидівського роду, але вихрестився.

„ІЛЬ ДУЧЕ" ВОЖДОМ ВИПРАВИ ПРОТИ ЕТІОПІЇ.

РИМ. — Мусоліні не довго ждав з відповідю на плян посередництва Англії та Франції. Він видав наказ змобілізувати дальших 30,000 жовнірів на виправу проти Етіопії. Туди перевезено вже 120,000 мужви. Крім цього відбудуться маневри з 600-тисячною армією для можливої охорони Італії на границі Австрії. Це наче осторога для Німеччини. Італія розпічне негайно будову 10 підводних суден, а це вважають за демонстрацію проти Англії. Ходять чутки, що Англія замкнулаб Суецький канал і не допустилаб до перевозу італійського війська на випадок війни.

Загально вважають війну проти Етіопії неминучою. Вона розпічнеться 15 вересня. До італійської армії буде додана ще кольоніяльна армія. Сам Мусоліні хоче їхати до Африки, щоб доглядати военних приготовань. Тому, що він є міністром війни, це значилоб, що він буде начальним вождом виправи. Він поїхав би туди літаком. Летунська фльота Італії нараховує 1,000 літаків.

РІЖНІ НАСТРОЇ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Урядова Велика Британія дальше укладає пляни недопустити до війни між Італією й Етіопією і вжити до цієї цілі Ліґи Націй. Появилася навіть пропозиція взяти від Етіопії смугу землі під опіку Ліґи Націй, управляти нею якийсь час і аж потім віддати Італії. Ця смуга землі малаб лучити італійську кольонію Сомалі з Ерітреєю на півночі. Зате в пресі замічається зворот у користь Італії. Порівнують цивілізацію Італії з цивілізацією Етіопії на некорисць Етіопії. Як знаменний факт про настрій англійського громадянства вважають це, що багато Англійців зголошуються до етіопського посольства як добровольці в етіопській армії проти Італії.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН. — На головній вулиці Берліна, Курфірстендам, вибухли протижидівські розрухи. В одному театрі протестували Жиди проти шведської фільми, яка висміювала Жидів. Коли про це довідалися націсти, почали бити Жидів на вулиці. Товпа напала на каварні, де сходяться Жиди, і їх зруйнувала.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В СЛІПІЙ ВУЛИЦІ

Злучені Держави пригадали світови, що ще далі існує такий договір, який підписали 63 держави, а який ставить війну поза законом. Він зветься паризьким договором, а заключено його при обопільних стараннях Злучених Держав і Франції, зглядно їх міністрів заграничних справ: Келога і Бріяна.

Між тими, що підписали цей договір, були теж дві держави: Італія й Етіопія (Абісинія). Тому саме звернулася тепер загрожена війною Етіопія до Злучених Держав і просила, щоб її ратувати. На те Злучені Держави відповіли, що та справа належить до Ліги Націй, яка має подбати, щоб не допустити наїзду Італії на Етіопію.

З цею відповідю виринуло знову давнє питання, яке відноситься до ролі Злучених Держав у міжнародній політиці. Йде тут про те, чи Злучені Держави мають мішатись до таких конфліктів як цей, що зайшов між Італією й Етіопією, чи мають стояти осторонь і дбати виключно тільки про свої домашні справи.

Беручи справу на здоровий розум, таке питання є невластиве. Бо як Злучені Держави самі піддали гадку, щоб поставити війну поза законом, як вони повели в цілім світі агітацію за те, щоб держави договором зобовязалися одна на одну не нападати, то цілком природно вони вийшли поза свої межі і втягнули себе в тісний звязок з цілим світом. А хто веде таку агітацію за те, щоб усі спори між державами були полагоджувані мирною дорогою, і хто доводить до заключення договору в цій справі, той повинен знати, що треба потім і виступити проти того чи тих, що такий договір нарушують. Це є ясне й льогічне.

Над тим усім думають розумні люди і в Америці. І тому підносять і тепер зприводу конфлікту між Італією й Етіопією, що Злученим Державам треба ясніше зделкярувати своє становище. Підносять далі, що не можна пускати фрази проти війни, не можна ставити її поза законом, а потім вмивати руки або спихати на кого іншого, коли треба виказати рішучу поставу супроти тих, що пруть до війни.

Нема двох слів, що тепер є таке положення, що рішуча постава Злучених Держав проти Італії, яка пне до війни з Етіопією, моглаб багато причинитись до цього, що Італія булаб змушена обережніше з цею справою поступати. Щобільше: за Злученими Державами булиб змушені піти принаймні Велика Британія і Франція. Та того всього нема, бо Злучені Держави хочуть погодити дві неможливі засади: з одного боку хочуть стояти осторонь Европи і не вмішуватися до неї, а з другого боку піддають проекти замирення світа при помочі Ліги Націй, паризьких договорів і т. п. А таке не можливе.

СИЦИЛІЯ

(З мого подорожнього щоденника).

(Закінчення).

Сицилія.

З кожнього боку чотирокутної дзвіниці на горішньому поверсі знаходиться по одним цифербляті, що має по два і пів метра у промірі. Під циферблятом на передній фасаді, на кожному поверсі знаходяться ріжні алегоричні постаті, а поміж ними величезний позолочений лев, що тримає в лабі прапор Месіни, далі таксамо дуже великий півень, та Діяна і Кляренца, дві героїчні жінки так званої Сицилійської Вечірні, себто народньої революції 1282 року, коли то вирізано було мало не всіх Французів, що жили панами в підбитій ними Сицилії. Далі бачимо Мадонну на троні з Божим Дитятком, ангелів, апостолів, модель християнської церкви а на найвищому поверсі — павлика-равлика зі своєю хаткою на спині та інших дрібних звіряток.

Опівдні все це приходить в рух: півень починає кричати своє „кукуріку" (це він робить також у вечір й удосвіта), вимахуючи крилами та головою, як то його спадковий звичай; лев підносить догори свій прапор, проводить поволі головою, вимахує сердито хвостом і реве, як належить голодному звиреви (адже південь — час обіду). Діяна й Клярéнца тягнуть за мотузи, що ведуть до дзвонів і починають дзвонити, нібі скликаючи нарід на поважні справи. З середини виходить ангел із пальмою в одній руці та листом у другій, подає листа Мадонні, кланяється й проходить далі; потім приходить св. Павло, який, отримавши від Мадонни благословення, забирає лист із собою; за св. Павлом ідуть ріжні посли, що — кожний у свою чергу — віддають шану Цариці Неба.

З другого боку, ми бачимо місяць і планети, сцени Різдва Христового з пастухами й королями, потім Голгофту з Христом між двома злодіями, Воскресення, Вознесення і Сошествіє св. Духа над дванацятьма апостолами та Мадонною. Все це таксамо рухається, а ангел із списою в руці відзначає на цифербляті, що має на собі повний календар, кожного дня нову дату: сьогодні 30. травня 1935 року.

Я вже мав нагоду бачити подібний баштовий годинник у Венеції, де дві величезні спіжові постаті, що їх звуть „Морами" (Муринами) відбивають на даху по черзі молотами години по великому дзвоні. Під ними в горішньому поверсі знаходиться позолочена Мадонна, і кожної години перед нею відбувається похід королів з їх почотами, попереджений ангелом, що сурмить на довгій сурмі. Та венеціянський годинник перед месінським мало не як дністровий порон перед „фери-ботом" (перебільшення іноді додає сили!).

Нараз я ввесь здригнувся, почувши коло себе замогильний, театральний голос: — „Ти запитуєш, певно, котра година; але поки ти питаєш, час утікає...". Ця фільософічна заввага походила від маленького чоловічка, дуже зле вбраного, що цілим своїм виглядом засвідчував про відсутність усякого бажання поспішати за втікаючим часом і певно не мав навіть годинника... може бути, зрештою, без своєї в тому вини.

Помітивши моє зацікавлення його особою, фільософ продеклямував далі:

— Якщо ти дивишся на годинник, мусиш памятати, що поміж його дванацятьма годинами знаходиться й година твоєї смерти".

— Ви, пане, здається, досить меланхолійно настроєні, — сказав я, усміхаючись. — Мушу признатися, що не маю в цей момент ніякої охоти й заміру думати про такі поважні речі; волію краще думати про життя...

— Години твого життя, — підхопив він знову, — є лише квітами, а котрих буде звитий вінок на твоїм похороні...

— Не перечу, — відповів я, — і думаю, що було би дійсно добре, коли би так було... На жаль, я не певний, чи воно так дійсно буде... І — повторюю — я цілком не поспішаюся до свого власного похорону. Волію йти в цьому напрямку хідом отого павлика-равлика...

— В житті буде ще чимало годин, що видадуться тобі безконечними...

— Маєте рацію... І мені, наприклад, здається, що ми обидва чекаємо з нетерпінням, коли нарешті прийде ота година сніданку. Зробите ласку зісти зо мною тарілку макарони?...

— Не хлібом єдиним.

— Знаю, знаю, — але ви не відмовитеся поділитися зо мною також і духовим хлібом нашої культури, що його, здається, випечено в дуже добрій кухні...

Фільософ повеселішав і без дальшого вагання прийняв мої запросини. Пять хвилин пізніше ми сиділи в маленькій тракторії й заїдали з добрим апетитом білі макарони, щедро политі червоним помідоровим сосом та приправлені пармезанським сиром.

Розмова, раз скермувана на рейки незмірної проблеми взаємовідносин між людиною й часом, продовжувала безконечно котитися все в одному й то самому напрямку, — і то тимбільше, що мій співрозмовник виявляв дійсно рідку ерудицію, був, як виявилося, моїм колегою в журналістиці, що — внаслідок ріжних обставин, — опинився без роботи і... без годинника. Скільки тепер безробітних журналістів в Італії, де всі часописи мусять бути подібними і тому позбавлені приваби для читача, що задовольняється читанням одного щоденника, коли раніше купував що дня три-чотири! Тепер — не варто витрачати гроші, бо з чотирох часописів довідається не багато більше ніж з одної...

Я дивився на впалі лиця мого гостя, на блискучі чорні розумні очі, на темну оливкову фарбу обличчя, простий, трохи загнутий униз ніс, слідкував за його нервовими рухами тонких рук і жалував, що така інтелігентна сила залишається без ужитку.

— У нас, — казав він, — страшна перепродукція інтелігенції. Ми бідні на залізо, вугіль, нафту, — все це треба нам добувати ціною важких жертв закордону, але людей ми маємо навіть забагато. Це зрештою наше єдине багатство. Але не маємо місця, де те багатство прикласти. Ми тут душимося — в нашій бідній Італії... Ми мусимо кудись вийти — і ми таки вийдемо... Але ми говорили про наш месінський годинник. Дійсно він є чудом сучасної механіки. Синхронізм, себто єдночасність рухів всіх його постатей є вражаюча, — але тільки тому, що вона є виставлена всім на показ на соборній дзвіниці, та що цей годинник займає собою мало не цілу дзвіницю. Та й по тому! Такий самий синхронізм, і навіть у далеко більших розмірах, ви могли би побачити на сучасних величезних заводах, де ціла робота десятків тисяч робітників є розрахована з точністю до одної секунди. Коли я дивлюся на цей годинник, я, замісць його подивляти, шлю йому прокляття, бо вбачаю в ньому втілення нашої економічної жахливої механізованої доби. Народження першого механічного годинника було народженням тої доби. Чи ви читали працю Американця Люїса Мемфорда „Техніка й цивілізація"? Ні? Шкода! Мусите перечитати. Утворення першого механічного годинника приписується славнозвісному німецькому черцеви Гербертові, що пізніше став папою під іменем Сильвестра II. В кожній леґенді, добре вдумавшись, можна знайти глибокий змисл. Так і в леґенді про папу Сильвестра...

— Коли не помиляюся, я бачив його могилу в Римі в Лятерані.

— Здається, його дійсно там поховано.

— О, тепер я пригадую собі цілком точно. Чорт пообіцяв Гербертові, що він так довго гануватиме, аж поки не ввійде до Єрусалиму. Папа Сильвестер залишився на троні чотири роки, один місяць і десять днів, — але одного дня, відправляючи месу в базиліці, що носить у Римі назву „св. Хреста в Єрусалимі", зрозумів, що переступив через фатальний поріг і що має незабаром умерти. Повний жалю до себе за свої пертрактації з діяволом, Сильвестер II. вийшов до народу й покаявся в усіх своїх гріхах, закликаючи відкинути від себе всяку гординю та не піддаватися спокусам. Потім звернувся до своїх ближніх із проханням пошматувати після його смерти його тіло на шматки, як воно того заслужило, покласти його на простого воза, і дати коням повну волю везти, а де стануть, там і поховати. Та Милосердя Боже є безконечне, і щирість каяття змиває найгірші прогріхи; коні спинилися у базиліки Лятеранської — „матери церков християнських", і тут папу поховано. Та ще досі, — оповідають у Римі, — як має папа вмерти, чути стукіт костей у могилі Сильвестра II., і камінь, що ним її накрито, вкривається ніби холодним потом...

— Леґенду, — сказав фільософ, — прикрашено дитячими подробицями й зроблено з неї мало не казку. Але правдивий зміст її високо фільософічний. Не в тому суть, що нарід вбачав у вченому папі-механіку небезпечного мага, що запродав свою душу чортови, а в тому, що, 1) механічного годинника вигадано, на думку народа, з допомогою чорта, а 2) що вигадав його папа, себто голова католицької церкви.

— І в тому є глибока правда.

— Наскільки справа йде про чорта, то механічний годинник направду діявольська вигадка: він відірвав час від вічности, пошматував його на дрібні, точно розмірені шматочки, незалежні від будьяких явищ природи чи людських намірів і бажань. До того часу люди користувалися соняшним годинником, що зявився певно в перших початках цивілізації: як тільки люди помітили, що тінь від дерева чи палиці, поставленої сторчака, опівдні коротша, ніж вранці чи ввечір, вміння вимірять час з'явилося. В Біблії, в IV. книзі „Царів" уже згадується про соняшний годинник. Соняшний годинник, знайдений у Гезері в південній Палестині, відноситься, як підраховують, до часів Мернепта, фараона часів жидівського виходу з Єгипту, себто яких 3,000 років тому. Але досить, щоб хмари вкрили небо, як соняшний годинник залишається без всякої можливости вжитку. Римляни зарадили тому, вигадавши годинника з водою: вода переливалася з одної посуди в другу через маленьку дірку, і час, що йшов на цю операцію, вимірявно з допомогою соняшного годинника, щоб потім служити й без нього. Але вода випаровувала або замерзала. Пізніше воду заступлено піском. Та кожному ясно, що вжиток водяних чи піскових годинників, чи, як їх звали — клепсидр, мав бути дуже обмежений, бо міг служити тільки на вимірі коротких уривків часу й потребував постійного виповнювання посуди водою чи піском. Винахід механічного годинника звільнив виміри часу від усякої залежности від природи та постійного людського втручення. Навпаки — він ще й зробив саму людину рабом часу, регулював цілу її діяльність із точністю до одної секунди, і намагається перетворити живу душу в такий самий мертвий механізм, де все відбувається внаслідок раз накрученої пружини. І тут відкривається другий глибоко фільософічний глузд нашої леґенди, — що механічного годинника вигадав папа, себто представник духовної влади, що запродав свою душу чортови. Але я, мабуть, зловживаю вашим терпінням...

— Говоріть, говоріть...

— Німецький економіст Зомбарт вбачає в бенедиктинському ордені початок формування великих соціяльних і економічних центрів, зорганізованих відповідно до цілої системи спрецизованих правил. Вже й раніше по ріжних захистах молитви й споглядання почали ділити час на правильні інтервали між ріжними формами побожности й аскетичних вправ. Неспання по ночах, пости й мовчанка мусіли чергуватися відповідно до найбільш раціонального поділу часу. Св. Венедикт вдосконалив цю обовязковість „стабільности", себто постійности в ріжних функціях культу й літургії та в правильному чергуванні покаянних вправ. Він додав семий період до побожного поділу дня. Потім папа Сабініян наказав, спеціяльною булею, щоб дзвони монастирів дзвонили сім разів на кожних двацять чотири години. Отже якщо механічний годинник увійшов у широкий ужиток не раніше XIII ст., то раціональний поділ часу з огляду на соціяльні потреби вже давно функціонував по католицьких монастирях. В монастирській комуні, як в осідку життя, реґульованого в часі й протиставленого постійним відмінам та нереґулярностям світського життя тих неспокійних середньовічних часів, особлива роля випадає на долю дзвіниці, що має маркувати так звані канонічні години. Але дзвони — чути далеко. І тому монастирські дзвіниці відограли величезну ролю в синхронізації цілого тодішнього життя, що саме набирало економічного розмаху по більших міських осередках. Можете собі уявити, як збільшився вплив монастирської дзвіниці на загальний хід життя з винаходом механічного годинника, що внедовзі — з високості стрімкої башти — запанував над цілим містом. Не винахід пари, але винахід механічного годинника визначає початок модерної промислової доби. В кожній фазі свого пізнішого розвитку годинник завжди був і є типовим символом машини. І ще нині єдина машина, що її людина завжди тягає з собою, є саме годинник, бо він відограв фатальну ролю в стандаризації соціяльного життя та розвитку економічних імперіялізмів. Подумайте тільки, як ціле сучасне життя залежить від правильного функціонування залізних і інших сполучень. Досить забути поглянути вчасно на годинник і ви стоїте перед загрозою найбільшої катастрофи.

— Маєте рацію, — сказав я, — ще півгодини, і я прогавив би потяг на Таорміну...

Е. Онацький.

Теща.

На постерунок поліції прибігає задиханий чоловік:

— Пане коменданте, моя теща повісилася!

— А ви відтяли шнурок?

— Ні, бо вона ще була жива.

Василь Бачинський.

ЧОРТКІВСЬКИЙ ПРОЛОМ

Спомин учасника з нагоди 16-тих роковин.

Дня 7. червня минуло шіснацять літ, як Українська Галицька Армія, яка, здавалось, була у безвихідній ситуації, силою волі і незрівнаною хоробрістю розпочала славний та памятний у нашій визвольній боротьбі „чортківський пролом". Я був тільки учасником та свідком подій на маленькому відтинку та міг бачити тільки те, що ділялося в моому курені, а найбільше в полку. Та мав я те щастя, що саме 7-ма бриґада УГА, в якої склад входив курінь сотн. Рибачевського та над яким зараз другого дня чортківського пророму я обняв команду, перша взяла активну участь у чортківському проломі; зокрема наш курінь був одним з перших, який розпочав цей пролом.

Ми дістали приказ заняти містечко Ягольницю. Наші стежі зголосили, що та місцевість обсаджена ворогом. Ми почали підготовлятись до наступу. Зближався вечір. Низько похилені постаті тихо та безшелесно, мов тіни, зближались до перших домів містечка. Тут і там почали падати крісові стріли. З черги понеслось тарахкотіння скорострілів, а їх відгуки губились у розлогих полях. Наша розстрільна розсипалась поміж домами містечка. Фабрика тютюну вже в наших руках. За пів години ми вже заняли цілу Ягольницю. В напрямі противника ми вислали сильні стежі. Пішов і поручник Утриско. І судилося, що він перший зазначив крівавим слідом чортківський пролом. Ворожа куля забрала славного товариша-вояка як першу свою жертву.

Зараз наступного дня ми брали наступом залізничу стацію Білобожницю. Перед нами розлогий рівний терен, який легко підносився в напрямі стації. По широкому полі розсипалась наша розстрільна. За нами батерія сотн. Кречківського чи Когута. Падуть перші гарматні стріли. А наша лава плила вперед під тихий шум хвилюючих ланів, трієкіт крісових куль у клекіт скорострілів. Кулі бреніли мов рої ос. Я ішов у розстрільній поруч сотн. Рибачевського. Раптом він припав до землі. Куля прошила йому ногу. Санітарі поралися біля ранених, а ми чимраз більше наближувались до стації. Здавалося, що розстрільною кермує машинерія, яка викидає людські манекіни, що мчаться вперед, припадають до землі, схоплюються і знову — вперед. Цей наступ подобав на пописові вправи. А гарматчики начеб хотіли переганяти піхоту. Підїздили під саму розстрільну і пражили з вільного поля. Ми добули стацію, санітарі перевязували ранених полонених, стрільці збирали покинену зброю та набої. І наче жаль ставало, що противник подався, що наступ скінчився.

Зближався вечір. Цілий наш курінь заквартирувався на ніч у великому селі Біла Чортківська. На просторому майдані гуділо мов у казані. Кухні роздiлювали їжу, стрільці та сільська молодь співали пісні. Неслись витуки радости. Бо йшла радісна вістка, що наші війська заняли Чортків, що противник на цілому фронті вступається перед нашим напором.

Наша Армія, хоч голодна та холодна та що найгірше — без запасів стрілива, неслась грізною лявиною на захід. Вона виказала безпримірну хоробрість та саможертву для добра батьківщини. Населення тих сіл, через які переходили наші побідні курінi, плакало з радости, віддавало останню сорочку національним героям. Наші ряди густо доповнялись добровольцями.

Опісля прийшла Переволока, Трибухівці, Бучач, Потутори, Дикі Лани, Лисоня, Бережани, Гологори... А там — здивовані й збентежені постаті, одягнені в новенькі сині однострої. Ці ще у далекій Франції та ген за морем говорили, що противник, це незорганізовані хлопські банди...

Ніхто з нас не тямив воєнних трудів та небезпек, бо радість та гордощі груди розпирали. А перші підвищення старшинських ступнів, які нам признано за хоробре поведення на фронті?! Це була для нас найвища та найбільша нагорода. Тільки одна настирлива та грізна думка не сходила у нас з голови: набої! Вичерпувались останки, а кожний набій, кожне гарматне стрільно йшло на вагу золота. І прийшло те, що мусіло прийти. Відворот. Але чесний, воєнський. Прикладами крісів, вістрями багнетів, мозолистими руками здержувала Українська Галицька Армія ворожий наступ. Здержувала його зедпана, злучена, зцементована великою ідеєю. І ця ідея дала змогу нашій Армії після переходу через Збруч іти в побідному поході на золотоверхий Київ.

Хто пережив цей славний похід, який почався чортківським проломом, той до кінця життя вважатиме його за найкращий період свого життя. Він неодному з нас не дає падати духом, не дає вкрадатися гіркій зневірі. Чортківський пролом, це одна із найсвітліших сторінок боєвих дій у наших визвольних змаганнях. На жаль, та подія жде ще мемуаристів, які випрацюють та подадуть її історію, щоби грядучі покоління мали перед очима не лише невдачі й катастрофи, але і успіхи та світлі моменти визвольної боротьби,

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ БУЛА РЕВОЛЮЦІЯ?

У 1918-тім році большевицькі провідники вчили свою молодь: „Іване, не шануй старших: шанувати старших — це буржуазний забобон. Шанувати старших кажуть тобі тільки буржуазні батьки”.

У 1935-тім році большевицькі провідники вчать свою молодь: „Іване, шануй батьків. Добрий комуніст показує пошану для старших”.

Бачите, в році 1918-тім старшими були буржуї, а в 1935-тім старшими є комуністи. Іншими словами кажуть большевицькі провідники: „Іване, шануй нас, а більше нікого в світі”.

Але що в тому революційного? Чи не говорила те саме стара буржуазія?

ЩО ВАРТА ГОНОРИ?

„Я не мав тоді сумніву, що в цілій Европі й Америці не було ні одного крамничного помічника, що не був би радо хопився нагоди замінятися місцем зі мною”.

Так почав був свої спомини бувший архикнязь Леопольд, що зрікся прав Габсбурга для любови жінки. Пише він так про ті часи, коли він „був архикнязем гордої старої австро-угорської імперії, членом королівської родини, кузином Його Цісарського Величества Франца Йосифа, роджений і вихований у палатах, що ходив і говорив з королями й цісарями, що блестів униформом та декораціями, за котрим ішли слідом шануючі й зависні юрби, котрого стерегли поліції, котрого рухи записували і нотували в газетах”...

Усе те архикнязь покинув і до цього нікали не вертався. І справді, яке вдоволення може справжня людина знайти в тому, що за нею лазять шпигуни, що про неї пишуть газети, що за нею тягнуться юрби, та що кождий крамничний послугач готов з нею замінятися місцем?

ЩО ЦЕ ТАКЕ НАЙВИЩА ШКОЛА?

Архикнязь Леопольд зявився одного дня в австрійського цісаря Франца Йосифа та просив його, як начальника роду, звільнити його з прав і обовязків архикнязя. Його волю з часом уволено й цісар визначив йому якусь пенсію на прожиток. Архикнязь став приватною людиною й почав зватися Вельфлінгом. Як Габсбурги впали, він утратив пенсію та збіднів. Став шукати роботи, але тепер переконався, що виховання його на архикнязя не дало йому приготування заробляти на життя.

Він пробував писати, але це не йшло. Він пробував бути „бартендром”, але, як шинк з пивом і ковбасками, де він працював, збанкротував, інші вже його не хотіли взяти. Він пробував продавати пренумерати на заграничні газети, але це видно не йшло, бо скоро став асекураційним агентом. Пробував грати в театрі, але його поява була блискучою невдачею. Коли він женився втретє, то подав в уряді як своє звання „приватна служба”.

Ціле його життя могло бути ілюстрацією правди, що головною ціллю виховання — це приготування до життя. Можете мати найкращу освіту, а вона до нічого не придасться, як не дасть людині можности прожитку.

ДВА ЖИТТЯ.

Умер бувший архикнязь Леопольд з гордого габсбурського роду в 66-тім році життя в бідноті.

І скаже хтось, що дурний був архикнязь, що покидав вигідне життя архикнязя та йшов робити життя в немилосерний світ, до якого він не мав відповідної школи. Чи не краще було йому держатися вигідного життя на дворі, до якого він був підготований?

Певна річ, що багатьом цей архикнязь видається втіленням нерозуму. Одначе коли звичайна людина потребує відваги жити по своєму, то скільки цеї відваги треба архикнязеви, що до твердого життя не підготований? Отже чи розумніші ті князі, що поза цісарський двір не вирывалися, чи вони може тільки ніщо інше, як боягузи?

Це питання можна приноровити не тільки до людини, але й до цілого народу: чи краще їсти голубці в неволі, чи сухий хліб на волі?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ҐРЕЙТ МЕДОВЗ, Н. ДЖ.

Пішла фармерська праця з водою.

В Ґрейт Медовз і околиці є багато українських фармерських родин, що займаються плеканням огородини: цибулі, салери, салати, шпінату, бураків, моркви і т. п. Тяжко приходиться нам працювати цілу весну. Одна надія на те, що врожай заплатить за труд, а принаймні уможливить життя. Та цього року треба буде пережити катастрофу. Врожай заповідався якнайкраще, але впали великі дощі і зливи понищили майже всю ярину, а води позабирали сіна. Жертвою їх впала ще й одна 15-літня дівчина, що втопилася. Найбільше потерпів Ґрейт Медовз, але й околиця теж знищена.

Павло Ландяк.

ФРЕНКФОРД, ПА.

Поступ зі школою.

Дня 22. червня відбулося закінчення шкільного року в Українській Дитячій Школі, яка зорганізована при Українській Народній Громаді на Френкфорді. Учитель п. Пасічник виказав свою працю, а діти успіхи в науці. Іспит випав надзвичайно добре на велику втіху родичів і дітей. Діти вчилися не тільки читання і писання, співу та деклямації, але теж української історії й географії. Діти вчилися доперва від 15. січня і було їх всього 25, але зробили великий поступ.

Іспит відкрив гром. І. Сорока. На тему шкільної справи забирали слово громадяни: Омелян, Дьорка і Питель. По промовах зачались іспити. Відповіди дітей на питання з української історії й географії зробили на присутніх велике враження. Тесаме було зі співами.

На закінчення гром. Сорока подякував присутнім за участь в шкільнім святі та запросив п. Пасічника на вчителя цеї школи в наступнім році.

Олекса Дьорка.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Приходиться донести про дуже сумний, нещасливий випадок. Пішов купатися і втопився **Михайло Біян,** 18-літній син гром. Д. Біяна. Родина Біянів, свідома й патріотична, належить в цілости до від. 55 У. Н. Союза в Кортіс Бей, Мд. Покійний Михайло Біян вже перейшов був з Молодечого Департаменту до старших. Згадуючи за цю траґедію, треба додати, що під теперішню спеку треба особливо звертати увагу на ту небезпеку, яка звязана з купанням. Треба це памятати старшим і молодшим.

А. Шандровський, секр.

МОСКВА РЕОРГАНІЗУЄ СВОЄ ГОСПОДАРСТВО

(УП, Реваль). — Появилася постанова московського уряду про те, що для успішного ведення господарки за плянами реорганізується державна плянова комісія в Москві. Уступивша комісія виробила плян першої і другої пятирічки і видно, щось не добре виробила, коли мусіла уступити місце новій. В арґументації уряду до тої постанови подано, що це робиться для ліквідації організаційних недостатків у самій роботі комісії. В чому полягають ті недостатки, нема сказано, але про це говорять відомости, що доходять за межі московської імперії ріжними шляхами про те, що властиво діється в московському господарському апараті, та про те, що встановлені державною комісією пляни зовсім не є плянами, а чистою бюрократичною безпляновістю, в якій робить кождий, що хоче і як хоче.

Нова комісія нараховує 70 членів, яких іменує уряд на предложення голови комісії. Президію дотеперішньої комісії зліквідовано зовсім. У комісії організують два відділи: синтетичного плянування і плянування в поодиноких ділянках народного господарства. До першого відділу входять: відділ продукції з секретарами економіки продукції і техніки продукції, відділ капітальних робіт з секторами загального пляну капітальних робіт, будівельної індустрії і гідротехнічного будівництва, підвідділ районового плянування з секторами природних багатств та з 7 секторами для ріжних областей імперії. Україна, Крим, Азово-чорноморський та Північно-кавказький край входять у завідування сектора третього, а Зелена Україна підлягає секторови шестому. Українські кольонії в Туркестані підлягають секторови семому. Дальше підвідділ постачання матеріялів з секторами матеріяльного білянсу, пляну розподілу матеріялу, розподілу деревного матеріялу та розподілу будівельних матеріялів. Фінансовий підвідділ має сектор фінансової політики, сектор буджету і кредиту та сектор національного прибутку.

Другий відділ плянування поодиноких ділянок народнього господарства має підвідділи: теплово-енерґетичний з секторами постачання палива, каміновугольної промисловости, нафтової промисловости, місцевого палива й електрифікації. Підвідділ гірничо-металюрґічної промисловости має сектори чорної металюрґії рідких первнів, руд і металюрґії інших металів. Підвідділ машинобудівельної промисловости має сектори транспортового машинобудівництва, електропромисловости, загального машинобудівництва, тяжкого машинобудівництва, сільсько-господарського машинобудівництва та сектор оборудування та розподілу машин. Підвідділ хемічної промисловости має сектори основної хемії і коксо-хемічної промисловости. Підвідділ лісової промисловости має сектори ліса і лісовооброблюючої промисловости, сектор паперової, лісохемічної і сірникової промисловости. Підвідділ легкої промисловости має сектори текстильної і кравецької промисловости, шкіряної, скляної й інших. Підвідділ харчевої промисловости має сектори цукровий і спіртовий, рибний і інших харчів. Підвідділ місцевої промисловости і промислової кооперації, підвідділ сільського господарства з секторами хліборобства, технічних культур та наводнення і меліорації. Відділ колгоспів має групи зернових колгоспів та групу скотарських совгоспів. Підвідділ залізнодорожного транспорту має сектор експлуатації і перевозу, групу рухомого майна та групу реконструкції залізних доріг. Підвідділ водного транспорту має сектори ріжного транспорту. Підвідділ товарообороту має сектори товарообороту та сільсько-господарської хлібозаготівлі. Підвідділ зовнішньої торговлі має сектори імпорту й експорту. Підвідділ культури має сектори освіти, мистецтва і преси. Підвідділ мешканево-комунального господарства має сектори комунального і мешканевого господарства. На тому кінчається групові сектори.

Крім того є ще самостійні сектори оборони, праці і кадр будівельних матеріялів, автодорожного й авіяційного транспорту, плянування звязку, охорони здоровля та підготови кадр. При начальнику комісії є секретаріят комісії, адміністративно-господарська управа та редакційно-видавниче бюро. До системи праці комісії входять центральна управа держпляну, інститут економічних дослідів, союзна плянова академія та московський і ленінградський пляновий інститут.

Ми навмисно тут вичислили подрібно всі відділи, підвідділи і сектори та групи, щоб наглядно вказати, яка в московській імперії панує **централізація** життя. Ані в одному випадку нема згадки про якінебудь винятки для якоїнебудь самостійної советської республики, що моглаб сама розпоряджати своїм господарством, хочби навіть у рамах загальномосковського пляну. Нема згадки про те, щоб відбулися в тій справі якінебудь наради з урядами так званих союзних республик, як Україна, Закавказзя, Білорусь і т. д. А це в свою чергу вказує на те, як та „самостійність” виглядає в дійсности. Бож відомо, що в нічому так не може самостійність проявитись, як у господарстві. Але саме про це Москві йде, щоб усе прибрати в свої руки та все узалежнити від себе, зглядно одно від одного, так, щоб воно в моменті розділу не могло самостійно жити. **Зі всіх советських країв є одинока Україна, що може жити самостійним господарським життям.** Дальше самий поділ комісії на два відділи вказує, що Москва плянує все господарство за своєю вподобою, не оглядаючись на місцеві потреби, а підвідділ районового плянування має визначити кождому районови його завдання, поза яке він не сміє виходити. Закрема другий відділ плянування за областями господарки каже, що Москва робить собі пляни відповідно до своєї вподоби в цілому Союзі, не даючи ніякого рішення в тій справі тим чинникам, що в даній ділянці господарства працюють. З тактичних оглядів взято аж на кінець незалежні сектори військового характеру, хоч їм місце на самому початку, бо вони властиво уявляють з себе комісію і вирішальний у всьому чинник і не вони є підпорядковані голові комісії, а навпаки, комісія є підпорядкована їм. Сюди входить також збройна індустрія, одна з найкраще і найбільше розвинених у Советах і на Україні. А факт, що для господарських дослідів нема ані одного українського інституту, вказує на те, що в Москві або Ленінграді мають вести досліди над українською господаркою, і що звідти будуть приходити на україну всякі рішення за посередництвом Києва.

Коротко, і тут централізація повна без апеляції, яка зносить всякі ще досі на підставі старих законів існуючі на папері свободи для союзних республик. І як тут можна говорити про якусь самостійність України в московському Союзі?!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори відбудуться в четвер, 18. липня, в годині 7:30 ввечір, в гали Чеського Народного Дому, 29-19 — 24-та Евеня. Обовязком є кождого члена прийти на вище згадані збори. Контр. комісія здасть звіт за перший півріх. Просимо довгуючих членів, щоб вирівнали свої залеглости. Просимо членів привести нових членів і дітей до У. Н. Союза. — І. Сидор, предс.; С. Кривень, кас.; П. Барнич, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 19. липня, в годині 8-мій ввечір. Просимо прибути на означений час, щоб не сидіти до пізної ночі. — Ю. Голиський, предс.; М. Дубас, кас.; В. Реновець, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що збори будуть відбуватися в суботу ввечір в год. 7:30, перед третьою неділею по першім на протязі трох місяців: липень, серпень і вересень. Піврічні збори відбудуться в суботу, 20. липня, в годині 7:30 ввечір, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінг вул. Просимо всіх членів прибути на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть справоздання за 6 місяців. Довгуючі члени щоб прийшли і вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі мають своїх знайомих, які ще не належать до У. Н. Союза, щоб привели й вписали їх в члени, як жінок так і дітей, до У. Н. Союза. — Матвій Прихітко, предс.; Іван Костюк, кас.; Ів. Крупка, фін. секр.; Н. Триш, рек. секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. Любов, від. 298, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 19. липня, точно в годині 8-мій ввечір, на гали правосл. церкви, 675 Іст 183-та вул. Збори перенесені з суботи на пятницю з тої причини, що не можемо дістати галі, бо галя занята на іншу імпрезу. Обовязком кождого члена є, бути приявним на тих зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо членів зрозуміти, що збори є на те, щоб платити місячні вкладки й полагоджувати ріжні товариські справи. Котрий член не явиться на тих зборах, то за нього не вишлемо вкладки. — О. Савіцький, предс.; Й. Сидор, секр.; В. Швед, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні і місячні збори відбудуться в суботу, 20. липня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком кождого члена є прибути на означений час. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Пригадуємо членам, щоб привели зі собою нових членів, бо будемо принимати нових членів без оплати вступного. Неприявний член на зборах підлягає карі згідно зі статутом. — Антін Карпович, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в пятницю, дня 19-го липня, в годині 7-мій ввечір, в гали Українського Горож. Клюбу, 13 Вашінґтон вулиця. На порядку нарад піврічне справоздання і поправа тов. статута. Неприявний член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Микола Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

ЯК ВИХОВУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ НА ЧУЖИНІ.

(Життя Української Школи в Братіславі (Словаччина) в рр. 1934—1935).

Школа розпочала свою працю 1. вересня. Вчилися 2 рази тижнево: в середу ввечір і в неділю вранці. Діти, що мають досить праці в своїх школах, радо бігли до рідної школи здалека чи з близька, в слоту чи в добру погоду, в той час, як їхні товариші відпочивали або ще спали (в неділю вранці).

В лютому улаштували пластове свято; був страшний дощ і вітер, ноги в дітвори були майже по коліна мокрі, паросольки від вітру поторощились, а вони прийшли всі до одного та ще й сміялися (один школяр жиє годину ходу від школи при чім 1/4 години треба йти лісом).

Крім науки у школі було й кілька виступів. Так у листопаді відбувся „День книжки” й вистава дитячої літератури; в січні ялинка з чудовою програмою, яка зробила велике враження не лише на своїх, а й на присутніх чужинців. В лютому була пластова академія в честь творця скавтінґу Бойден-Павела, академія в честь уродин М. Вовчка й Федьковича. В травні „День Матері”. Тоді відіграно коротеньку сценку „День Мами” із „Світа Дитини”. Готували, правда, „Сміх” Черкасенка, але за браком грошей, які нам були обіцяні ліпше ситуованим громадянством й вчасно не зібрані, мусіли підготову залишити. „Свято Матері” закінчено співом „Боже великий, єдиний”.

На Зелені Свята школа поклала вінок з синьо-жовтих квітів на могилу Січового Стрільця й 20. червня закінчила свою працю „Шкільним Днем” — прогулькою в ліс на цілий день з програмою: спів, гагілки, деклямація й коротенька сценка „Сварка на сцені” із журналу „Світ Дитини”.

Діти мали книжечки, на які кожда дитина збирала по 10 до 20 гелерів місячно на якусь ціль: на Музей Визвольної Боротьби України, на втікачів через Дністер, на інвалідів, на дітей Подебрадського Притулку. Перед Різдвом збирали старі речі й післали частину до Подебрадського Притулку, а частину в Туря Ремети на Підкарпаття. Школа й пластовий гурток „Котеня” передплачують 4 журнали: „Світ Дитини”, „Дзвіночок”, „Наш Приятель” і „Пластун”. Крім того майже кожна дитина передплачує 1 або 2 журналики.

Утримується школа з місячних вкладок батьків — 5 кор. чеських місячно (є це на 80 відсотків стрільці-робітники, матеріяльно слабо ситуовані). Вчителеви школа не платить нічого: він учить даром, а гроші йдуть на книжки, на журнали, на почту, на влаштування ріжних свят. Єдина наша біда: маємо дуже малу бібліотеку, а діти так радо читають. Саміж ми збільшити бібліотеки не можемо, бо дуже слабо стоїмо матеріяльно.

На кінці року школа виклопотала від греко-католицької церковної ради 100 кч. і цим частково допомогла одній бідній дитині, якої батько був майже 2 місяці хворий, вихали на один місяць на село.

За Управу Школи:
Л. Бризгунова.

Леся Буковинка.

ЖІНОЧА ДУША.

Жиємо у великім історичнім часі, а проте в цілім світі огорнулася людська душа мраковиною. Жиємо в часі великої формалістики та поверховности. Переживаємо дуже грізну добу в людському розвитку, і якраз жінка повинна всю свою увагу звернути на душу.

Душа є початком правдивого життя і правдивих діл. Як у людині пробудиться душа з її певними народніми і національними властностями, тоді аж ми починаємо дійсно жити, дійсно по свойому бачити та розуміти себе і світ. Як пробудиться душа, тоді ми всім цікавимося, переймаємося, захоплюємося. Це є дійсне життя, як у наше діло вкладаємо найкраще своєї душі. В серцю родиться воля, щоб творити багато діл для невмирущости душі в нашій нації.

Як душа оживе, тоді то оживає найсвітліший образ нашої батьківщини, і аж тоді наше життя набирає правдивого змислу. Ми на щось жиємо, на щось трудимося, ми для чогось великого виховуємо наших дітей.

Ми, дочки поневоленого українського народу, працюємо в рідній хаті не те, щоб наша хата була носієм і виразником національної ідеї. Тоді життя жінки набирає великого історичного значіння, бо вона є свідома свойого завдання, яке на нас накладає час та обставини. Ми не жиємо тільки для задоволення наших фізичних потреб; ми віримо в щось великого — в побіду нашої української ідеї.

Коли в наших грудях пробудиться українська національна душа, як огріє нашу душу животворний огонь ідеї, тоді панує любов, віра та світла однодумність у цілім народі. Яка гарна тоді стає для нас і найдрібніша праця, і кожне змагання, як багато радости дає нам наше щоденне життя! Ми тішимося нашим найменшим здобутком і поступом. Бачимо в наших дітях красу і цвіт народу, а в здібностях і їх розвитку бачимо наше щастя.

Виховувати дитячу душу, формувати нові національні характери на підставі найліпших сторін нашої традиції, дати дитині правдивий український напрям для пізнання себе і світа — яка це жінка красна і щастя для жінки-матери!

Щоб відчути, збагнути і зрозуміти ту божественну красу нашої України і нашого народу, до цього має пробудитись українська душа, національно воскреснути!

Комплімент.

— Ви, пані, співаєте, як сирена!
— Справді?
— Так, як... фабрична сирена!...

Леся Буковинка.

БУЛИ СОБІ ДВА ПРИЯТЕЛІ...

(З народних уст).

Був прекрасний літній день — стільки всюди Божої благодати. Вибралися в дорогу два приятелі. Ішли та йшли, розговорюючи, а перед ними малий зелений горбок, а ще дальше видно високу гору, а в долині село.

— Ходім на той горбок — каже перший — та відпочинемо.

— Ні! Ходім на ту високу гору — каже другий — там краще.

— Я не йду на гору, мені зависоко.

— А я не йду на горбок, бо мені занизько.

Розійшлися. Один пішов на гору, а другий на горбок.

Той, що сидів на високій горі і любувався красою околиці, бачив у долині село з великої віддалі. В синявій млі губились ясні обриси хат, губились дерева, сади і виглядали неначе темні плями, а верхи веж від церкви видавалися такі маленькі, неначе дитячі забавки.

Коли сонце клонилось до заходу, сходив він поволі по збічу гори вниз.

Один з приятелів ішов дорогою попри горбок і на дорозі здибався зі своїм приятелем і знов ішли разом. Один з них почав:

— Гей, яке маленьке село, хат майже не видно, а церква — неначе дитяча забавка.

— Не так: село велике, великі хати, а церква, а вежі...

— Ні! Мале село і церква мала, а садів зовсім нема...

— Ще і які є сади!...

— Ні, нема.

Зупинилися на дорозі і спречались.

Той, що сидів на горі, каже:

— Тільки я добре бачив, і все ліпше знаю, бо я звисока дивився, а звідтам ліпше видно.

— Ні! — каже той, що на горбку сидів. — Я ліпше видів і знаю, бо я все ближче бачив і виразніше. Таки я все ліпше знаю.

Так вони спречались і горячились. Але йшов дорогою молодий ангел і поспитав їх, чому вони так дуже спречаються.

Кождий оповів своє.

— Ви обидва маєте свою правду — сказав молодий ангел. — І ти ліпше знаєш, і ти ліпше знаєш! Та чи ви подумали про те, що ви бачили те саме село, але воно кожному з вас інакше уявляється. Одно і те саме ви обидва бачили з іншої точки погляду.

Все у світі є само по собі у своїй правдивости, а пізнання його залежить від точки нашого погляду.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

Мудрий Івась.

— Хто з вас, хлопці, скаже мені, що міг робити Ной під час побуту на своїм судні? — Степан з останньої лавки голоситься і каже: — Міг рибу ловити на вудку. — Це правда, дійсно міг ловити рибу. — На те Івась голоситься, а вчитель питає: — А ти що скажеш? — Івась: — Мені здається, що Ной міг займатися ловленням риби на вудку недовго: адже мав у судні всіх сотворінь по парі, а на два хробаки небогато міг зловити.

ІЗ ДЖІБУТІ ДО АДІС АБАБИ

Льокомотиви з назвами звірів. — Подорожувати можна лише за дня. — Звірі здовж залізничого шляху.

Вкінці ми дісталися до Джібуті — пише один німецький журналіст, який вибрався до Абісинії, щоби на місці пізнати цю країну, про яку сьогодня стільки говорять. Три тижні ми вже пеклися на сонці, задержуючися на Червоному морі. Моряки говорили нам, що мусимо надіятися ще більшої спеки, як приїдемо до Джібуті, звідки йде залізниця до Адіс Абаби, головного міста Абісинії. Та видко моряки нас обдурили, бо ми в Джібуті почувалися наче в справжньому раю, після цієї страшної спеки, яка нам далась в знаки на Червоному морі. Термометер у Джібуті показував „лише" 35 ступнів у тіні. Перед готелем, де ми зупинилися, росли цвіти та поширювали довкола тропікальний опянюючий запах. Послугач Алі з готелю „Рігіґас" позносив мої річи. З ним я міг говорити по німецьки, бо він навчився цієї мови, як свого часу був членом одного німецького цирку. Цікаве, що Алі не хоче брати приплатку (та це вже зараховане в готелевому рахунку).

На другий день був я на двірці в повному мандрівничому лаштунку, з наплечником. Ми пішли у відділ першої кляси. Ми думали, що тут будуть охоронні сітки проти комарів. Та цього не було. Перед відїздом оглянув я ще льокомотиву та побачив, що вона має виписану назву „Лев". Бо треба знати, що залізнича компанія Джібуті-Адіс Абаба має 48 льокомотив, із яких кожна має окрему звіринну назву, як і абісинські міста мають назви рік, або цвітів. І так назва головного міста Абісинія, Адіс Абаба, значить Новий Цвіт.

Ми приготовилися були, що подорожуватимемо три дні та три ночі, без спального й кухонного ваґона, тому забрали з собою досить харчів, чоколяди, коняку, папіросок, мінеральної води. Тимчасом після 6-годинної подорожі на першій стації ждала нас несподіванка.

— Виходити! Обід готовий! Залізнича компанія подбала, щоб подорожні не голодували. І то оригінально. В дальших днях те саме. Як приходили обідова пора, поїзд зупинявся на стації, подорожні виходили з ваґонів і застали вже заставлені столи. Отже не треба ресторанного ваґона, а крім того у свобідній природі далеко приємніше обідати.

Около пів до пятої пополудні першого дня нашої подорожі ждала нас знову несподіванка на стації Діре-Даца. Поїзд зупинився.

— Всі виходити!

Носії кинулися до ваґонів.

— До якого готелю бажаєте ?

— Я їду до Адіс Абаби.

— Сьогодня вже не можете. Нічю не їдемо. Завтра поїдете далі.

— Чому? — спитав я.

— Бо подорожувати нічю небезпечно. Поперше багато ріжних диких звірів, а подруге з причини тутешнього клімату. Небаром зачнеться час тропікальних дощів і тепер людина ні на хвилинку непевна, що зараз не зберуться хмари й не почнеться така злива, що за одну годину ріки так піднесуть-щум, який вони уладжували своїми концертами. Багато комарів продісталися через сітку й тепер настали справжні дикі лови на них.

Останню ніч перед приїздом до Адіс Абаби провели ми в Аонаше. Тої ночі ми не мали спокою. Хоч вікна були заслонені сітками, комарі не давали нам спокою, не згадуючи вже про справжній шум, який уладжували своїми концертами. Багато комарів продісталися через сітку й тепер настали справжні дикі лови на них.

Колиж ми на другий день сіли до поїзду та поїхали в дальшу дорогу, забули про страшну ніч. Як ми дивилися крізь вікна, мусіли одушевлятися краєвидом. Гарні череди ґазель паслися здовж залізничого шляху, а як надїхав поїзд, починалися перегони. Видно було теж зебри та нещасні палпи. Вірли часто гордо слідкували підчас лету рух поїзду. У повітрі кружляло багато сорокатих птахів, яких пірям, пані прибирають собі капелюхи. То тут то там видно було теж стада верблюдів і циганські хати.

Так ми за три дні дісталися до Адіс Абаби. Їхали ми всього 30 годин, а зробили 780 миль. Переїхавши ріжні краєвиди, наш поїзд укінці доїхав до „Нового Цвіту".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЦЕЙЛЬОН

Цей острів обдарений усіми тропікальними дарами природи, тому став метою багатьох мандрівників усіх народів. Це суходіл, обмиваний морем, де за дня все колихається в потопі пекучих соняшніх промінів, а нічю сяє маґічним світлом міліонів і міліонів святоіванських мушок. Добродушні люди жиють тут спокійним життям. Старинні Індійці звали Цейльон Лянка, туземці Сінґаля, Араби Сарендоб, а старинні Греки Тапробане. Вже здавен давна відомий був із своїх безмірних багатств самоцвітів (дорогоцінних каменїв). Наприклад: шафіри, рубіни та ґранати. Неменше відомий був завдяки корінню, чаєви й каві. У величезних лісах було подостатком дорогоцінних дерев, як нпр. ебенове (чорне) й тікове (темнобуре, тяжке) дерево.

Вже в 543 році перед Христом був на цьому острові княжий рід, що походив із північної Індії. Його перша династія звалася Магаванса. Аж до 1815 року панували на острові 165 князів. У найбільшому розцвіті був Цейльон 307 літ після Христа, коли то на острів принесли буддизм. В 8. столітті перенеслися сюди Араби. В середньовічних часах від 1505 року були тут Портуґальці, та їх виперли в 1632—1658 року Голяндці. Голяндці мусіли уступити перед Анґлійцями. Щойно в 1815 році, після усунення туземних князів, Анґлійці зовсім заволоділи над Цейльоном.

Населення Цейльону це понайбільше Сінґалєзійці. Цей головний тип це мішанці прастарих Дравідів і Індійців, які тут поселилися із суходолу. Це дуже гарне племя, головнож жінки. Із південно-індійських племен є тут лише Тамілі. Магомеданське населення Цейльону це потомки арабських кочовиків, які давно жили тут. Дуже мало є тут і Маляйців.

Із сумішки европейських еміґрантів із туземцями повстала якась нова раса, Евразійці. Це понайбільше мішанці Голяндців, Портуґальців і Анґлійців.

Із первісного населення Ваддів жиє ще кілька десяток на східньому кінці острова в лісах, на схід від Магавалі Ґанґа.

Коли до пальмового острова, себто Цейльону причалить корабель, окружають його торговлі на човнах і настирливо оферують свій товар. На березі острова подорожного обступить хмара голих, бронзових дітей, човнами веслують також майже нагі люди. Ті люди мають довге чорне волосся, дбайливо зачесане. Ззаду волосся заплетене в косу, що є звинена, а придержує її гребінь із черепахи. Ці люди слабо збудовані. Зате кремезні є Тамілі, які носять вугля на корабель.

Від цих двох типів відріжняються зовсім Індо-араби, звані також Морами. Ці люди зодягнені на біло, в довгому кафтані, з підкоченими штанами. На голові високий турбан. Це торговці самоцвітів (правдивих і фальшивих), місяцевого каміння, тигрового ока й ін., які вміють дуже добре продавати подорожним. З одного боку захвалюють торговці подорожним кокосові горіхи, банани, ананаси, риби, раки, з другого боку вироби їх власного промислу, нпр. статуйки бога Будди із слонової кости, маленькі слоники з чорного дерева, малесенькі кошички, рогіжки й інші плетені річи з пальмового волокна, скриньочки з бомбайською мозаікою, сандалове дерево й інші вироби, палиці з ріжного дерева й т. п.

Пристань у Кольомбо коштувала свого часу чотирнацять міліонів рупій. Далеко в море вибігає вал для спинювання диких хвиль океану. Гарно виглядають бризки води, що сягають високо-високо. Біла піна кипить між гострим камінням, а її дрібні клапті переносяться на другий бік валу.

Гарний краєвид може побачити подорожний, коли скаже відвезти себе візочком на Мавнт Лявінія, де є бувший будинок ґубернатора, тепер перемінений в гарний готель. Будинок цей досить високо на верху гори, тому звідти гарний вид на море й увесь острів. Дорога веде сорокатими вулицями Кольомба. Скоро дійдете до пальмового ліску. Обобіч дороги маленькі віллі кольоністів серед гарних тінистих садів. Чим далі від міста, тим більша нагода побачити справжнє життя туземців. Огороди кольоністів, головно Европейців, повні палаючих червоних цвітів. То тут то там перелетить чудовий сорокатий мотиль.

Із поворотом дорога веде через Сінамон Ґарденс, що історично належить до часів голяндських, одначе сьогодні є дільницею віль Европейців. Їх сади й огороди уладжені відповідно до тутешнього підсоння. В цій дільниці є гарно уладжений музей. Рікшею, двоколовим ручним візком заїдете на базар, де продають овочі й городовину, засіяний рябими страґанами. Тут багато ананасів, бананів, овочів хлібового дерева та манґосту. Це найгарніщі плоди Індії. Величини малого яблука з зеленою, карміново-червоною забарвленою шкіркою. Овоч складається з багатьох малих білих зерен.

Гарний є захід сонця. Відблиски вечірнього сонця, помаранчевої краски, що вже давно сховалося на скраю овиду, купаються в голубому морі. До того ще величезні хмари, що простягаються над цілим островом, із відтінню червоного світла. Позаду, аж на кінці овиду темна смуга пальмового гаю.

Дільниця туземців зветься Петаг. І тут чужинець може знайти ще багато цікавого. А хто хоче пізнати виставне життя Кольомба, мусить віднхати візком до Ґальфейсу, де кипить життя на великому корзі. На величезних травниках грають теніса, футбол, крікет і польо. Вечором можна послухати музики шотляндських дударів.

Далі є гарний ґальфейський готель і дільниця віль Анґлійців. Це низькі домики, рідко одноповерхові. Чим далі від міста, тим ближче до хат туземців, а властиве Кольомбо остається позаду на овиді. Малі святині туземців, побудовані в індійському стилі, й буддійські святині в мальовничому порядку. Сорокатий чар барв індійської архітектури провожає чужинця за кожним кроком.

На малому потічку побудований митний дім каже, що тут кінчаться границі міста.

Підсоння Кольомба горяче й душне. Тому більшість подорожних коротко зупиняється тут і мерщій втікає в гірські околиці.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (71)

Коли перестрашений Еяд завернув коня, щоб утікати, він оглянувся позад себе й побачив дику різню, що їх уладили ґорилі Арабам. Він також побачив, як велитенський ґориль ухопив Наомі Медисон, підніс її жорстоко і почав спинатися вгору по збочі яруги.

Пізно того самого дня Тома Орман і Бил Вест надармо шукали Ронди й Наомі. Вони припадково натрапили на Еяда, як він спочивав після втечі. Вони зблизилися до нього обережно, бо пізнали, що це один з тих, що схопили дівчину. Але Еяд зачув їх. Він швидко вхопив за свій мушкет.

Та Орман уже приложив до нього свою стрільбу й наказав Арабови кинути свою зброю. „Де панна Медисон і панна Тері?" — запитав Орман. Еяд не розумів по анґлійськи, але почув імена дівчат. Схвильованими рухами почав пояснювати все, що знав про долю Ронди й Наомі.

„Я точно не знаю, що він хоче сказати", завважав Вест, одначе виглядає, що щось страшне притрапилося дівчатам. Цікавий я знати, де це сталося". „Спробую приневолити його, щоб нас попровадив тамтуди", заявив різко Орман. „Виберемося завтра і дізнаємося, що сталося".